

CERNIK, dvorac

cilindrične kule na uglovima i unutrašnjim dvorištem, pregrađen je u dvorac u XVII. st. (nad baroknim portalom grb obitelji Marković). Od 1917. dvorac je u posjedu A. Kulmera. Pred dvorcem je turska česma. — Barokni franjevački samostan, tlocrtno zatvoren četverokut s trijemovima (zagrađenim), podignut je oko 1730. U juž. krilu je barokni portal. Intarzirana vrata i stolovi u blagovaonici su iz god. 1734, a tu se nalazi i više slika iz XVIII. st. U klausturu tur. nišan i nadgrobni spomenik plemića iz 1403 (donesen iz Baničevca). Kraj samostana je barokna jednobrodna crkva Sv. Petra s prostranom lađom. Njezino je visoko pročelje s portalom raščlanjeno pilastrima i nišama s baroknom plastikom. Na vrhu zabata je osebujna vjetrenica sa Sv. Florijanom od kovana željeza. U unutrašnjosti se ističu barokni oltari s tordiranim stupovima i crkv. posude iz XVIII. st. LIT.: A. Kulmer, Grad Cernik, Nova Gradiška 1932. — Umjetnost XVIII st. u Slavoniji (katalog), Osijek 1971. — J. Jančula, Franjevci u Cerniku, Slavonska Požega 1980. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. A. Ht.

CEROVAČKA DONJA SPILJA, dio kompleksa od nekoliko kraških, međusobno povezanih spilja nedaleko od Gračaca u Lici; tu je pronađena japodska naseobina, vjerojatno pastirsko prebivalište. Kraj ognjišta i na ulazu u pećinu iskopani su brojni predmeti (šila, igle i sl.) te fragmenti i cijele keramičke posude, koji su po oblicima i ornamentici (kanelure) srodni istodobnoj keramici Z i sr. Bosne, a pripadaju starijem željeznom dobu. LIT.: R. Drechsler-Bižić, Cerovačka donja spilja, VjAM, 1970. R. D. B.

CEROVLJE, selo u sr. Istri. Jednobrodna kasnogotička crkva Sv. Trojstva iz prve pol. XV. st. ima triosminski zaključeno svetište, koje je u prvom jarmu nadstvođeno zvjezdolikim, a u drugom jarmu križnim svodom. Prema glag. natpisu, lađa je 1588. bila produljena a na pročelju joj je prizidan trijem. U svetištu su gotičke freske tal. smjera iz prve pol. XV. st. U župnoj crkvi je pozlaćeni kasnogotički kalež iz XVI. st. (iz sela Previž). B. F.

CERTISSA → ŠTRBINCI

CESARGRAD, ruševine utvrđenoga grada u Zagorju. Uska dolina rijeke Sutle između Kumrovca i Klanjca bila je u sr. vijeku utvrđena na štajerskoj strani Kunšpergom, a na hrvatskoj Cesargradom, podignutim na strmu brdu. Grad se prvi put spominje 1399, kada ga kralj Žigmund daruje Hermanu Celjskome. Stradao je za seljačke bune 1573, a napušten je nakon što je 1603. vlasnik Toma Erdődy podigao Nove dvore kraj Klanjca.

CEROVAČKA DONJA SPILJA, keramičke posude

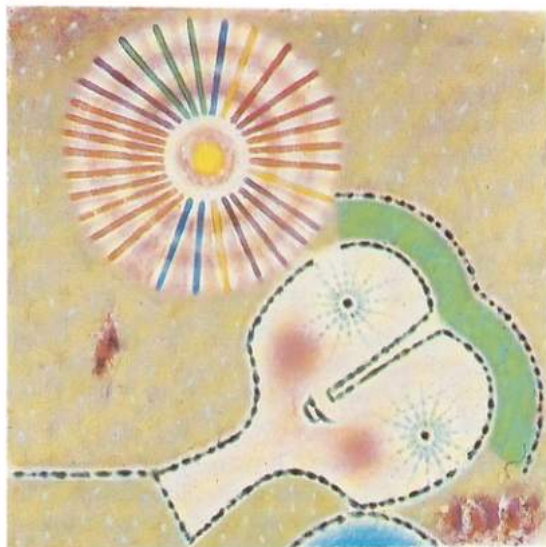
Najstariji dio grada bio je izgrađen u obliku nepravilnoga polukruga, bez branič-kule, ali s naknadno izgrađenim, izvanredno debelim zidovima (više od 6 m). Na arhitekturi su očuvani kasnogotički detalji.

LIT.: G. Szabo, SG.

A. Ht.

CETIN, Anton, slikar (Bojana kraj Čazme, 18. IX. 1936). Završio je Akademiju u Zagrebu 1964 (A. Kinert, M. Detoni). God. 1966–68. živi u Parizu, od 1968. u Torontu. Slika figuralne kompozicije s geometrijskim elementima u kozmičkomu prostoru (*Slavljenje svemira*, 1976). Osnovni mu je motiv stilizirani ženski lik linearno konstruiran zvučnom bojom (*Eva u crvenom sa svojim duhovnim simbolom*, 1977; *Od mogega dragana cvijet*, 1979). Izdao je mape grafika *Eva i mjesec* (1975), *Serijs o Evi* (1977, 1981) i *America Croatian America* (sa S. Šešeljem, 1988). Samostalno je izlagao u Parizu (1968), Torontu (1969, 1974, 1986, 1987), Tokiju (1974, 1982, 1991), Los Angelesu (1977, 1979), Hamiltonu (1978), Mexico Cityju (1979, 1993), New Yorku (1980, 1982), Bogoti (1981), u Mannheimu (1981), Zagrebu (1986, 1988), Hamburgu (1990), Stuttgartu (1992), Hong Kongu i Mexico Cityju (1993).

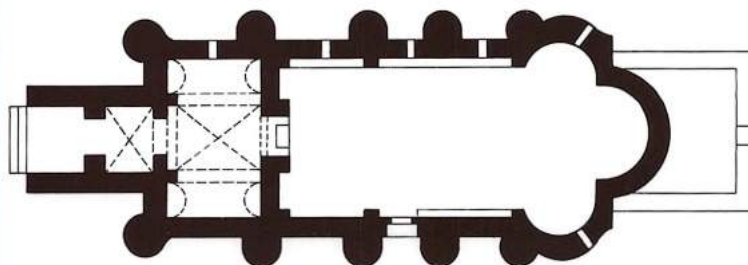
LIT.: P. Duval, Anton Cetin's evolution as an artist (katalog), Toronto 1976. — G. McLennan, The Art of Anton Cetin, Art Magazine (Toronto), 1978, 37. — D. Burnett, Cetin, Toronto 1986. — T. Ladan, Proslav (katalog), Zagreb 1988. — F. Grierhaas, My Muse: Eve, Journal of the Print World (Meredith), 1992, 3. — V. Ram, Gallery 7's Croatian Connection, Window (Hong Kong) 1993, 2. — A. Paterson, All about Eve, Dimensions (Hong Kong), 1993, 76. Ž. Sa.

A. CETIN, Eva u crvenom sa svojim duhovnim simbolom

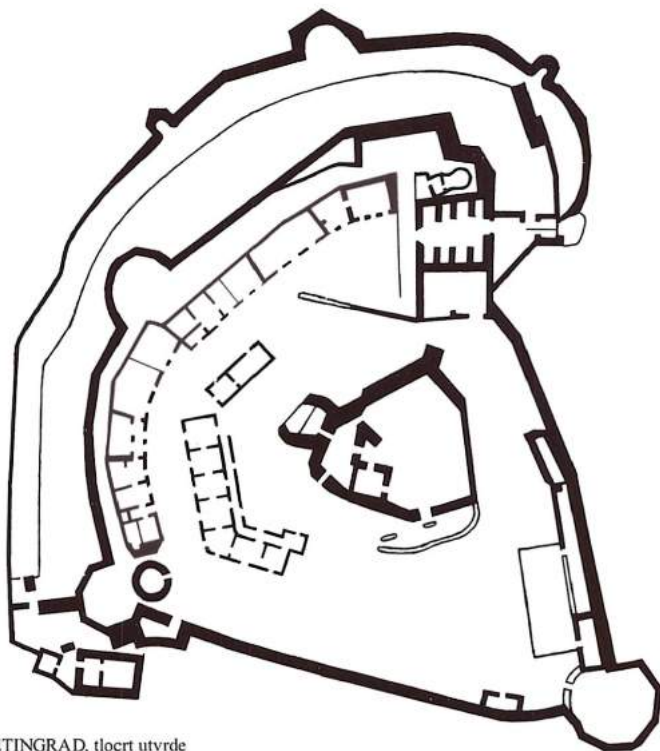
CETINA, selo na izvoru istoimene rijeke. Ranije se na tom mjestu nalazila stara Vrljka (Vrhlika), koju su žitelji napustili bježeći pred Turcima i naselili se pod nedalekom utvrdom Prozor, udarivši tako temelj današnjoj Vrljici, na koju su prenijeli ime svoga starog naselja. Život na području Cetine započeo je u mlađe kameno doba. U cetinskim su tumulima prvi put na području sr. Dalmacije otkriveni grobovi koji se sa sigurnošću mogu pripisati Delmatima. U dva tumula pronađeni su i starohrv. grobovi. — Na području sela nalaze se ruševine starohrv. crkve Sv. Spasa, jednog od najstarijih i najbolje očuvanih spomenika našeg ranosrednjovj. sakralnoga graditeljstva. To je jednobrodna građevina s troapsidalnim svetištem u obliku trolista i masivnim zvonikom na pročelju. Masivne zidove crkve izvana raščlanjuju obli potpornji, dok su im unutarnje plohe raščlanjene lezenama. Trikonhalni oblik svetišta, oblikovanje otvora i način gradnje

CETINA, tlocrt crkve Sv. Spasa

CETINA, crkva Sv. Spasa

CETINGRAD, tlocrt utvrde

crkve preuzeti su iz kasnoant. graditeljske baštine. Crkva je sagrađena u IX. st., a u kasnijem vremenu srednja je apsida bila porušena i zamijenjena većom, uglastom. Ostaci crkve i zvonika su konzervirani. Prilikom istraživanja crkve pronađeno je više arhit. ulomaka i dijelova kamenog namještaja, urešenog pleterom. Najvažniji je među njima ulomak grede sa semiuncijalnim natpisom iz kojeg se doznaje da je crkva bila posvećena Kristu, te da ju je dao sagraditi župan Gastika, sin Nemire. Na prostoru oko crkve otkriveno je veliko groblje s više od 1100 grobova (nekoliko je grobova nađeno i u samoj crkvi), iznad kojih su većim dijelom bili postavljeni stećci (više od 800). Među brojnim i raznovrsnim grobnim priložima (nakit, oruđe, oružje, novac, tkanina), ističu se luksuzno izrađene naušnice i dijelovi pozlaćenog srebrnog pojasa urešeni cizeliranim ljudskim i životinjskim figurama, sa stilskim osobinama gotike. Groblje je bilo u upotrebi do XVI. st. Uz crkvu Sv. Spasa vezuje se i nalaz srebrne kadionice iz

VIII. st., urešene tehnikama dubokog rovašenja i nijela, a potječe iz neke franačke radionice.

LIT.: F. Šišić, O srednjovjeknom hrvatskom gradu Labu, Bulićev zbornik, Zagreb 1924. — S. Gunjača, Radovi na crkvi i groblju sv. Spasa na vrelu Cetine, Ljetopis JAZU, 1949, 55. — Isti, Tiniensia archaeologica-historica-topographica, SHP, 1958. — K. Vinski-Gasparini, Ranosrednjovjekovna kadionica iz stare Vrljke, ibid., 1958. — D. Jelovina, Starohrvatske nekropole, Split 1976. — T. Marasović, Prilog morfološkoj klasifikaciji ranosrednjovjekovne arhitekture u Dalmaciji, u knjizi: Prilozi istraživanju starohrvatske arhitekture, Split 1978. — I. Petricolić, Prilog diskusiji o starohrvatskim crkvama s oblikom kontraforima, u knjizi: Cetinska krajina od prethistorije do dolaska Turaka, Split 1984. — Z. Gunjača, O pojavi elemenata kasnoantičke graditeljske tradicije na nekim ranosrednjovjekovnim sakralnim objektima, ibid., Split 1984. Z. Gu.

CETINGRAD, ostaci tvrđave I od Slunja. Nastala je pregradnjama srednjovj. utvrđenoga grada. Krčki knez Ivan dobio je Cetin od kralja Žigmunda, kad je oslobodio kraljicu Mariju (1387). Od 1449. tu je sjedište cetinske grane Frankopana sve do 1542, kad je pripao slunjskoj grani Frankopana. Na saboru u Cetinu je 1527. Ferdinand I. Habsburški izabran za hrv. kralja. God. 1536—1809. C. se nalazio u više navrata u tur. rukama. Najstariji je dio branič-kula *Drendula*. Grad je temeljito obnovljen 1559. God. 1638. lagumom je dignut u zrak, 1646. razoren. Turci ga obnavljaju 1670, *Hergarsku kulu* sagrađio je 1739. Ali-paša bosanski, a *Drendulu* oko sred. XVIII. st. obnovio Mehmed-paša. Kule i zgrade (još 1849. građena je velika vojarna) opasani su zidinama i polygonalnim bastionima. Od 1866. tvrđava je napuštena i po nalogu krajiške uprave razorena.

LIT.: G. Szabo, SG, str. 165—167. — M. Valenić, Kameni spomenici Hrvatske XIII—XIX stoljeća (katalog), Zagreb 1969. A. Ht.

CETINGRAD

